Samenvatting en preadvies motie ‘Omgevingsrechtelijk sturen vanuit het energiesysteem’:

Indienende gemeente(n):

- Gemeente Hengelo
- Gemeente Arnhem

Ondersteunende gemeenten:

- Assen
- Enschede
- Heerlen

Status motie: definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

Het wetgevingstraject Omgevingsrechtelijk sturen op het energiesysteem (ORSE) bepaalt mede welke ruimte gemeenten krijgen om lokaal en integraal keuzes te maken, waarbij energie wordt verbonden met wonen, economie, mobiliteit en andere maatschappelijke opgaven. Het traject bepaalt hoe rollen en verantwoordelijkheden tussen rijk, provincies en gemeenten worden verdeeld. De VNG moet zich inzetten voor een sterke gemeentelijke rol passend bij het subsidiariteitsbeginsel van de Omgevingswet. Uitgangspunt daarbij moet zijn: lokaal, tenzij het een nationaal/provinciaal belang is én dit belang niet doelmatig en doeltreffend door gemeenten kan worden behartigd.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies

De motie ondersteunt de bestaande VNG-koers en is in lijn met de brief op 24 juli aan de ministers Van Veldhoven en Boekholt-O’Sullivan is gestuurd. We hebben hierin onze zorgen rondom het ORSE-wetgevingstraject onder de aandacht gebracht.

Onze zorgen richten zich op:

- In de concepttekst die voorligt komen de bevoegdheden voor regionale energie-infrastructuur standaard bij de provincies te liggen. Dat is anders dan de ‘normale’ lijn in het omgevingsrecht, waarbij het uitgangspunt ‘lokaal, tenzij’ geldt (het subsidiariteitsbeginsel). Dat is de kern van de gemeentelijke taak onder de Omgevingswet: bepalen welke functies waar worden toegelaten, en daarbij wonen, werken, mobiliteit, warmte en leefbaarheid in samenhang af te wegen. Energie is daarin één belang, niet het enige, maar het energiebelang wordt hiermee volledig ingekaderd.

- Problemen ontstaan hierbij onder andere in de warmtetransitie, waar de gemeente een leidende rol heeft, maar die nu ingeperkt kan worden door keuzes van de provincie. Dit kan, ook onbedoeld, leiden tot belemmeringen in de warmtetransitie.

- Ook zeggenschap in keuzes voor middenspanning kunnen hiermee buiten de gemeenten worden geplaatst.

- Voor laagspanning (onder 400kVA) sluit het voorstel omgevingsrechtelijke sturing volledig uit. Dus daar kan geen enkele overheid meer sturen. Dit is juist het niveau waar waar de gemeentelijke opgave grotendeels ligt: woningen die van het gas af gaan met een warmtepomp, laadpalen in de openbare ruimte en bij woningen, zonnepanelen op daken met teruglevering in de middagpiek, kantoren, scholen, zorginstellingen en sportaccommodaties die elektrificeren, en mkb-bedrijven die een deel van hun bedrijfsproces omzetten. Stuk voor stuk kleine aansluitingen. De impact op het net ontstaat niet door één investeringsbesluit maar door de optelsom, en juist die optelsom is bij uitstek een gebiedsgerichte, ruimtelijke vraag.

De gevraagde actie is daarmee haalbaar en wenselijk. Het punt van een gezamenlijk onafhankelijk onderzoek naar de maatschappelijke en juridische gevolgen en gevolgen voor de uitvoering hangt ook af van de houding en betrokkenheid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.